

VERSLAG VAN DE MAANDVERGADERING

te Heerlen op 12 mei 1970

In verband met de N 70 doet **Dr. Bruna** enkele mededelingen over de werking van landbouwvergiften. Het gebruik van insecticiden heeft bij de bestrijding van schadelijke insecten veel nut, maar ze heeft ook veel nadelen. Het gevaarlijkst zijn de „permanente” vergiften, die niet afgebroken worden en zich in levende dieren ophopen. Bekend is vooral DDT, waarvan nu al zoveel in ons lichaam aanwezig kan zijn, dat het in verschillende landen verboden werd. Op de duur zou het zeker onze gezondheid aantasten. Bekend werd ook endosulfan door vergiftiging van de Rijn.

Een aantal van deze vergiften, o.a. DDT is in vet oplosbaar en hoopt zich in de lever op! Dit is een orgaan waarin schadelijke stoffen verzameld worden en onwerkzaam gemaakt worden. Gaat nu bijv. een vogel tijdens een hongerperiode zijn reserve aan vet verbruiken dan komt dit DDT in het bloed. Een voorbeeld hiervan wordt in „Tier” (april 1970) beschreven. Vorig jaar november kwam een groot aantal boerenzwaluwen uit Europa om in O-Zoeloeland. Het eerst viel op dat ze op ongewone wijze toevlucht zochten, ze gingen bijv. op auto's zitten, in garages, schuren en tussen struiken. De volgende morgen lagen overal dode of stervende vogels. Er waren in 1969 juist veel zwaluwen aangekomen, waarschijnlijk wegens gunstige broedresultaten tijdens de warme zomer. Bij aankomst in Zoeloeland was het bijzonder koud en er waren maar weinig insecten. De inheemse zwaluwen bleven wel in leven, maar onder de Europese vogels trad massale sterfte op. Er werden 100 dode zwaluwen chemisch onderzocht en ze bevatten veel DDT (7/100.000), wat blijkbaar in hun moederland was opgenomen via vergiftigde insecten. In hun hongertoestand verbruikten ze hun reserve vet, het vergift kwam vrij in hun bloed, enz.

Deze vergiften worden ook fataal aan het einde van een „voedselketen”, doordat ze steeds meer opgehoopt worden. Bijvoorb. dieldrine, dat gebruikt wordt bij zaaizaad; van hier gaat het over in muizen, zieke en dode muizen wor-

den door buizerden gegeten en de laatste sterven, (ontleend aan „Tier”).

Opvallend en tragisch is het verdwijnen van de Grote stern uit de Waddenzee. Ook daar komt veel DDT en andere vergiften vrij, die afkomstig zijn van bespoten land. DDT wordt door planktondiertjes o.a. de zandspiering opgenomen. Vissen worden door zee- en wadvogels gegeten, waarbij de concentratie aan DDT verhoogd wordt. Van de Grote stern waren in 1955 nog 40.000 exemplaren, in 1965 slechts nog 700 ex. over en sindsdien is de toestand nog verergerd.

Andere slachtoffers zijn o.a. de Eidereend die ook dierlijk voedsel uit de Waddenzee gebruikt en daarmee tevens vergiften. De broedende vogel verlaat nauwelijks zijn nest, eet gedurende die periode niet en teert op zijn vet. Er zijn vogels waargenomen die na het uitkomen van de eieren zo verzwakt waren dat ze neerstortten en stierven. De oorzaak was landbouwvergift.

Een ander gevaar is loodvergiftiging van de uitlaatgassen van auto's. Geringe hoeveelheden lood worden aan de benzine toegevoegd als antiklopmiddel. Dit lood komt op het gras in de buurt van autowegen en daarna in de melk, enz.

Deze inleiding lokte tal van vragen uit. De heer **Weusten** merkte op dat uit proeven gebleken was dat een matig percentage akkeronkruiden een grotere graanopbrengst opleverde in vergelijking met een akker die geheel onkruidvrij gehouden werd. Van deze onkruiden die tot dezelfde plantengemeenschap behoren als het graan, moet een stimulans uitgaan op de groei van het graan en waarschijnlijk ook omgekeerd.

Mej. **Blankevoort** wees op het steeds zeldzamer worden van uilen (muizenvreter) en bovendien op het feit dat vogeleieren vaak niet meer uitkomen doordat de kiem niet meer voldoende levenskrachtig is. De dosis vergift die gebruikt wordt om bepaalde insecten te doden, bijv. vliegen, moet na enige jaren vergroot worden, omdat deze vliegen aan dat vergift aangepast raken. Een bestrijding door natuurlijke vijanden is aanbevelenswaardig. Op sommige laboratoria worden bijv. allerlei sluipwespen massaal gekweekt. Bij het uitbreken van een insectenplaag worden deze ter plaatse losgelaten.